

Кравцова М.О. Роль вищої освіти у формуванні правової свідомості правоохоронців. *Традиції та інновації розвитку приватного права в Україні: освітній вимір*: матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Полтава, 5 червня 2020 р.). Полтава: ПУЕТ, 2020. С. 90–92.

РОЛЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ ПРАВОВОЇ СВІДОМОСТІ ПРАВООХОРОНЦІВ

Кравцова Маргарита Олександрівна

Сьогодні високий рівень правової свідомості життєво необхідний суспільству в цілому, а особливо співробітникам правоохоронних органів, тобто тим, хто несе головний тягар боротьби зі злочинністю і в силу об'єктивних причин відчуває найбільш руйнівний вплив, в тому числі і в сфері морально-правових орієнтирів. Тому проблеми формування та розвитку правосвідомості співробітників правоохоронних органів нітрохи не менш важливі сьогодні, ніж проблеми фінансування або матеріально-технічного забезпечення системи органів внутрішніх справ.

Слід також зазначити, що хоча процеси формування правосвідомості співробітників органів внутрішніх справ і розглядалися в працях ряду науковців, але, на жаль, підхід до розгляду цієї проблеми був багато в чому ідеалізований та в даний час за рядом об'єктивних причин є недостатньо прийнятним та більшість його концептуальних установок вимагають перегляду.

Професійна правосвідомість співробітників правоохоронних органів – це науково обґрунтована, струнка система правових знань, переконань і почуттів, якими вони керуються у своїй діяльності. Професійна правосвідомість – це уявлення про право, що формується у співробітників правоохоронних органів, фахівців-правознавців на основі світоглядної правової ідеології і спеціальних юридичних знань і акумулює правову практику, досвід застосування права, компетентне розуміння всіма сторонами його змісту. Суб'єкти даного рівня правосвідомості володіють спеціалізованими, деталізованими знаннями чинного законодавства, вміннями і навичками його застосування. Для професійної правосвідомості характерне засвоєння правових знань як системи, розуміння взаємозв'язків різних правових норм, уявлення про вплив права на суспільні відносини, на мотиви поведінки особистості в правовій сфері [1].

Первинним джерелом формування професійної правосвідомості є правова освіта, в процесі здобуття якої людина набуває системну сукупність знань про

Кравцова М.О. Роль вищої освіти у формуванні правової свідомості правоохоронців. *Традиції та інновації розвитку приватного права в Україні: освітній вимір*: матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Полтава, 5 червня 2020 р.). Полтава: ПУЕТ, 2020. С. 90–92.

правової дійсності і навички для здійснення практичної юридичної діяльності, у тому числі в сфері правоохоронної діяльності. Потім ця система професійних знань і навичок розвивається і поглиблюється в процесі здійснення професійної діяльності і набуття відповідного досвіду, в ході різних форм професійної перепідготовки і підвищення кваліфікації майбутніх фахівців. Базисна складова процесу формування професійної правової свідомості – вища фахова правова освіта, оскільки саме її наявність дає можливість здійснювати практичну правову діяльність вищої кваліфікації [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**].

Вища професійна освіта правоохоронця є безпосереднім джерелом формування професійної правової свідомості як основного елементу правової культури майбутніх фахівців. В Україні майбутніх правоохоронців навчають в академіях та університетах внутрішніх справ, а також інституті МВС України.

До ЗВО системи МВС приділяються підвищені вимоги одночасно і від МВС як до структурних органів чи підрозділів, які здійснюють підготовку фахівців для Національної поліції України; так і від МОН України як до ЗВО, що готують фахівців з освітніми ступенями, зокрема і ступенем «магістр», а також можуть здійснювати атестацію кадрів на присудження наукових ступенів доктора філософії (кандидата наук) та/або доктора права (доктора наук) [3].

Визначимо особливості вищої правової освіти. По-перше, вища професійна правова освіта розглядається як невід'ємна частина правової культури суспільства, оскільки вона безпосередньо визначає витoki формування важливої складової духовної правової культури професійної правосвідомості співробітників правоохоронних органів. По-друге, вища професійна юридична освіта розглядається як особлива форма освітньої діяльності, яка має свої специфічні цілі, насамперед формування у студентів знань і навичок, необхідних для здійснення професійних функцій правоохоронця. Нарешті, вища юридична освіта розглядається як особливий соціальний інститут, оскільки освіта здобувається у спеціальних складно організованих структурах – закладах вищої освіти, що знаходяться в системі особливих взаємозв'язків зі студентами, з органами управління системою освіти країни та організаціями, які здійснюють практичну правоохоронну діяльність (органи внутрішніх справ).

Слід також підкреслити, що з точки зору чинного законодавства під освітою розуміється цілеспрямований процес виховання і навчання в інтересах людини,

Кравцова М.О. Роль вищої освіти у формуванні правової свідомості правоохоронців. *Традиції та інновації розвитку приватного права в Україні: освітній вимір*: матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Полтава, 5 червня 2020 р.). Полтава: ПУЕТ, 2020. С. 90–92.

суспільства, держави, що супроводжується констатацією досягнення громадянином (які навчаються) встановлених державою освітніх рівнів (освітніх цenzів). Тому одним з найважливіших завдань правової освіти є не тільки передача відповідних знань і навичок, але і виховання студента як особистості, як громадянина, як людини, відповідальної за стан і розвиток сфери своєї професійної діяльності в інтересах суспільства та держави [1].

Будучи головним, основним, базовим джерелом професійної правової свідомості в сучасному цивілізованому суспільстві, вища професійна правова освіта, як невід'ємна частина правової культури суспільства, виконує в ній і інші особливі функції. По-перше, вища професійна правова освіта є сполучною ланкою між науковою правосвідомістю і професійною правосвідомістю. Вона забезпечує відповідність професійної правосвідомості досягненням правової науки. По-друге, професійна правова освіта акумулює в собі досягнення правової культури суспільства і передає їх від одного покоління правоохоронців до іншого. В цьому аспекті вища професійна правова освіта виступає як форма відтворення правової культури суспільства й підпорядковується закономірностям функціонування і розвитку правової системи суспільства.

Список використаних джерел

1. Дашо Т.Ю., Гарасимів Т.Ю. Роль і місце органів внутрішніх справ України в умовах формування громадянського суспільства: монографія. Т. 3. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 212 с.
2. Правове виховання в сучасній Україні: монографія / А.П. Гетьман, Л.М. Герасіна, О.Г. Данильян та ін.; за ред. В.Я. Тація, А.П. Гетьмана, О.Г. Данильяна. Х.: Право, 2010. 368 с.
3. Дерев'янко Б.В. Щодо перспектив розвитку ВНЗ, які здійснюють підготовку фахівців для Національної поліції України. *Національна поліція України: сучасний стан та перспективи розвитку*: Матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кривий Ріг, 23 березня 2018 року). Кривий Ріг: Донецький юридичний інститут МВС України, 2018. С. 39–41.